

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Kalwarii Zebrzydowskiej

Cele systemu kontroli wewnętrznej

§ 1.

1. System kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym celów ogólnych oraz celów szczegółowych.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej to zgodnie z art. 9c ust. 1 ustawy Prawo bankowe zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Cele szczegółowe systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia w ramach celów ogólnych z uwzględnieniem następujących aspektów:
 - 1) zakresu i stopnia złożoności działalności Banku;
 - 2) zakresu stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych, do których przestrzegania zobowiązany jest Bank;
 - 3) konieczności osiągnięcia odpowiedniego stopnia realizacji planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku;
 - 4) konieczności zachowania kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
 - 5) konieczności zachowania odpowiedniej jakości (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego;
 - 6) zapewnienia odpowiedniej adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego;
 - 7) konieczności posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej Banku, zachowania podziału kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi stanowiskami organizacyjnymi, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji;
 - 8) zakresu czynności powierzonych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływu na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

§ 2.

1. System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające m.in. z:
 - 1) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
 - 2) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
 - 3) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
 - 4) Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2017 r.;
 - 5) Rekomendacji L dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi wydanej przez

- Komisję Nadzoru Finansowego w 2018 r.;
- 6) Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2020 r.;
 - 7) Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 r.;
 - 8) Wytycznych dotyczących wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanych przez SSOZ BPS w 2019 r.;
 - 9) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa.
2. Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej określa Regulamin systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Funkcja kontroli

§ 3.

1. Funkcja kontroli stanowi element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się:
 - 1) wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku;
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Funkcja kontroli obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych do tej funkcji.
3. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest wpisane we wszystkie procesy funkcjonujące w Banku.
4. Zakres niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w procesach istotnych obejmuje weryfikację bieżącą oraz testowanie i jest zatwierdzany przez Zarząd w matrycy funkcji kontroli.
5. Czynności niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych stosowane w Banku mają postać:
 - 1) weryfikacji bieżącej poziomej i pionowej;
 - 2) testowania poziomego i testowania pionowego.
6. Niezależność czynności monitorowania oznacza, że osoba dokonująca monitorowania przestrzegania mechanizmu kontrolnego nie może jednocześnie stosować mechanizmu podlegającego monitorowaniu.
7. Weryfikacja bieżąca (kontrola wstępna, kontrola bieżąca) obejmuje czynności kontroli lub nadzory stosowane przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku.
8. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu i struktury organizacyjnej;
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli polegający na powiązaniu celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy Prawo bankowe i celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych;
 - 3) dokonywanie odpowiednich zapisów w Rejestrze przeprowadzonych testów stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

Struktura systemu kontroli wewnętrznej

§ 4.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, zorganizowany jest na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony):

- 1) I linia obrony – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku m.in. na podstawie ustanowionych limitów, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi. Na tym poziomie komórki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii;
- 2) II linia obrony – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach/komórkach organizacyjnych (niezależnie od zarządzania ryzykiem na I linii) poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego. II linię obrony stanowią w Banku komórki organizacyjne mające za zadanie zapewnienie stosowania mechanizmów kontrolnych oraz dokonywanie niezależnego monitorowania ich przestrzegania. W Banku jest to Analityk ds. ryzyk, Analityk kredytowy, Inspektor ds. monitoringu, windykacji i restrukturyzacji oraz Specjalista ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
- 3) III linia obrony – audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, który jest realizowany przez niezależną komórkę audytu wewnętrznego umiejscowioną na mocy zapisów Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Zadania organów Banku oraz Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej

§ 5.

1. Za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej w Banku odpowiedzialni są:

- 1) Rada Nadzorcza, do której zadań należy m.in.:
 - a) nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
 - b) monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane m.in. od Komitetu Audytu, Zarządu, Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych;
 - c) zatwierdzanie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowionych przez Zarząd;
 - d) dokonywanie corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na podstawie:
 - opinii Komitetu Audytu;
 - informacji Zarządu;
 - okresowych raportów Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej z obszarów zgodności i kontroli wewnętrznej;
 - ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
 - ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKiK);
 - ocen i opinii dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez audyt SSOZ BPS;
 - e) nadzorowanie wykonywania obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz dokonywanie co najmniej raz w roku oceny efektywności w tym zakresie;
 - f) powoływanie zgodnie z przepisami prawa Komitetu Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu;

- 2) Komitet Audytu, do którego zadań należy m.in.:
 - a) wspieranie działań Rady Nadzorczej poprzez przedstawianie stanowiska, oceny lub rekomendacji, pozwalających na podjęcie stosownych decyzji w obszarach sprawozdawczości finansowej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem;
 - b) współpraca z biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi;
 - 3) Zarząd, do którego zadań należy m.in.:
 - a) projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienie niezależności stanowiska Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
 - b) ustanowienie odpowiednich zasad projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku;
 - c) dokonywanie regularnego przeglądu wszystkich procesów w Banku pod kątem ich istotności;
 - d) ustanowienie odpowiedniego zakresu i kryteriów niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie;
 - e) zapewnienie funkcjonowania w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie odpowiednich zadań związanych z zapewnianiem jej funkcjonowania;
 - f) ustanowienie zasad raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania;
 - g) podejmowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli ze Specjalistą ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
 - h) podejmowanie odpowiednich działań w przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej poprzez określenie środków naprawczych i dyscyplinujących;
 - i) określenie działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej. Do środków naprawczych powinno należeć w szczególności projektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia);
 - j) ustanowienie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
 - k) efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - l) raportowanie informacji Radzie Nadzorczej co najmniej raz w roku o sposobie wypełnienia zadań ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej;
 - skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących;
 - zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez Specjalistę ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
2. Do zadań Specjalisty ds. zgodności i kontroli wewnętrznej należy m.in.:
- 1) w obszarze zgodności:
 - a) opracowywanie procedur funkcjonowania ryzyka braku zgodności;
 - b) przeprowadzanie i dokumentowanie czynności kontrolnych;

- c) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających;
 - d) ocena ryzyka braku zgodności przez szacowanie tego ryzyka;
 - e) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyk w Banku;
 - f) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
 - g) okresowe przekazywanie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 2) w obszarze kontroli wewnętrznej:
- a) administrowanie i aktualizowanie informacji w macierzy funkcji kontroli, w tym cykliczna i bieżąca identyfikacja procesów zgodnie z przyjętymi kryteriami;
 - b) opracowywanie i raportowanie wyników testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku, dokonywanego w ramach funkcji kontroli;
 - c) monitorowanie podejmowanych działań naprawczych na bazie identyfikowanych nieprawidłowości w funkcjonujących mechanizmach kontrolnych, stwierdzonych w ramach funkcji kontroli;
 - d) monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujących testowanie, zapewniające realizację celów systemu kontroli wewnętrznej;
 - e) sporządzanie sprawozdań z zakresu informacji zarządczych dotyczących funkcji kontroli dla potrzeb organów Banku;
 - f) sporządzanie informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli na podstawie informacji sprawozdawczych, komórek organizacyjnych oraz komórki audytu wewnętrznego;
 - g) dokonywanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowane i doraźne testy (kontrole) w komórkach organizacyjnych Banku, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych;
 - h) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
 - i) opiniowanie i monitorowanie realizacji planów testowania (planów kontroli) związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne komórki organizacyjne Banku.

Kryteria oceny adekwatności i skuteczności kontroli wewnętrznej

§ 6.

Bank ustalił następujące kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej:

- 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych;
- 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie minimum wskaźników określonych w Umowie SSOZ BPS;
- 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku;
- 4) proces reklamacyjny;
- 5) ocena nadzorcza BION oraz ocena punktowa SSOZ BPS;
- 6) sprawozdanie biegłego rewidenta z badania ostatniego rocznego sprawozdania finansowego;
- 7) wyniki kontroli realizowane przez komórki wewnętrzne Banku oraz podmioty zewnętrzne;
- 8) ilość błędów znaczących i krytycznych.

